

UDKAST

Talepapir

Arrangement: Samrådsspørgsmål P

Hvornår: 3. december 2020

Udlændinge- og
Integrationsministeriet

DET TALTE ORD GÆLDER

Samrådsspørgsmål P:

Vil ministeren, med henvisning til B 176 (2019-20) der blev enstemmigt vedtaget af Folketinget, redegøre for det, der i en retssag kan tale for, at der ikke er tale om ekspropriation, hvis Danmark undlader at udbetale den sidste rate til den mistænkte for mordet på Huda Ali Ahmad og hendes søn, Azad, og dermed, såfremt vedkommende måtte rejse et krav om ekspropriationserstatning, forberede sagen til retlig prøvelse ved en dansk domstol?

18. november 2020

Akt-id 1454269

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Morten Messerschmidt (DF).

Svar:

Tak for spørgsmålet.

Først og fremmest vil jeg sige, at der er tale om en sag, som på alle måder er tragisk – ikke mindst for de to tvillingepiger, der har mistet deres mor og storebror.

Udvalget har tidligere i en lukket del af et samråd [samrådsspørgsmål A, besvaret den 20. oktober 2020] haft mulighed for at stille spørgsmål til den konkrete sag.

Jeg vil derfor ikke i dag på et åbent samråd komme nærmere ind på omstændighederne i den konkrete sag.

Generelt vil jeg sige, at vi efter min opfattelse grundlæggende har en god og attraktiv repatrieringsordning. Med ordningen har vi mulighed for at understøtte en beslutning om at repatriere til sit hjemland ved at yde økonomisk støtte til repatrieringen.

Og vi har som et værn mod misbrug tilrettelagt ordningen sådan, at en stor del af hjælpen først udbetales i hjemlandet.

Selvfølgelig skal vi løbende kigge på, om ordningen fungerer efter hensigten. Og det gør vi også.

Og selvfølgelig kan man politisk være uenig i, at der overhovedet er en sådan ordning. Men det er altså ikke rege-

ringens opfattelse. For os er det vigtigt, at vi kan understøtte personer, der har lovligt ophold her i landet, men måske ikke har fundet sig helt til rette, i at træffe en beslutning om at repatriere. Det er sådan set til gavn både for den enkelte og for det danske samfund.

* * *

Når det er sagt, så er det efter min opfattelse helt forkert, at personer, der har fået økonomisk støtte til at repatriere, og som efter at være repatrieret begår alvorlig kriminalitet, kan få yderligere repatrieringsstøtte udbetalt fra Danmark. Og sådan ser det desværre ud efter de gældende regler.

Heldigvis står der et enigt Folketing bag et ønske om at stoppe dette hul. Derfor blev beslutningsforslag nr. B 176, som vi behandlede i juni, også vedtaget enstemmigt.

Og derfor – og som opfølgning på B 176 – vil jeg inden jul fremsætte et lovforslag, hvor der bliver lavet om på dette. [forventet fremsættelse den 15. december 2020]

Med lovforslaget lægger vi op til en ny ordning, som vil betyde, at udbetaling af 2. rate af repatrieringshjælpen er

betinget af, at en repatrieret person ikke begår f.eks. alvorlig kriminalitet efter repatrieringen.

Og vi foreslår en tilsvarende ordning i tilfælde, hvor den repatrierede person får reintegrationsbistand, der er en pensionslignende, månedlig ydelse.

Et udkast til lovforslag har netop været i offentlig høring. Og vi får jo lejlighed til at drøfte det nærmere indhold under behandlingen af lovforslaget i folketingsalen og her i udvalget.

Her og nu vil jeg blot understrege, at hensigten med lovændringen er at lukke hullet i loven, blandt andet for at sikre, at vi ikke igen ser tragiske eksempler svarende til den sag, der henvises til i spørgsmålet.

* * *

Aktualiseret af den konkrete sag og i forlængelse af B 176 har Udlændinge- og Integrationsministeriet i samarbejde med Justitsministeriet vurderet, om den foreslåede ordning kan gennemføres med virkning for afgørelser om hjælp til repatriering, der er truffet *før* lovens ikrafttræden,

og når den alvorlige kriminalitet er begået *efter* afgørelsen, men *før* den pågældende opfylder betingelserne for udbetaling af 2. rate og *før* lovens ikrafttræden.

Altså svarende til de forhold, der efter det oplyste foreligger i den sag, som der henvises til i spørgsmålet.

Spørgsmålet er i den forbindelse, om en sådan ordning ville indebære ekspropriation efter grundloven – med deraf følgende krav om fuld erstatning – og om den i øvrigt kunne gennemføres inden for rammerne af EMRK.

Det er ikke nogen hemmelighed, at hvis det *overhovedet* var en retlig mulighed, ville regeringen gerne gennemføre en sådan ordning. Og derfor er det også et spørgsmål, hvor jeg har bedt om en grundig undersøgelse.

Som bekendt er meldingen [fra juristerne] imidlertid, at en sådan ordning *vil* indebære ekspropriation efter grundloven. Det vurderes endvidere, at ordningen ikke vil kunne gennemføres inden for rammerne af EMRK.

Kort fortalt er begrundelsen for vurderingen, at man i sådanne tilfælde ville gøre indgreb i personens allerede erhvervede ret til repatrieringshjælpen, og at indgrebet i denne ret ville have karakter af afståelse.

Det skyldes, at en person ved modtagelsen af en afgørelse om hjælp til repatriering *erhverver en ret til ydelsen*.

Og det er nok her, jeg svarer på samrådsspørgsmålet – altså hvad ”der i en retssag kan tale for, at der ikke er tale om ekspropriation”.

Normalt vil vi sige, at skattefinansierede sociale ydelser, der udbetales løbende, taler imod, at der er erhvervet en ret til ydelsen, som er beskyttet af grundloven. Men hjælp til repatriering adskiller sig grundlæggende fra dette.

I sager som den, vi diskuterer her, har modtageren af en afgørelse i forbindelse med sin beslutning om repatriering således fået et konkret tilsagn om en engangsydelse på et bestemt beløb – som så udbetales i to rater. Og udbetalingen af 2. rate er ikke i dag underlagt en betingelse om fravær af f.eks. alvorlig kriminalitet.

Der er jo det, vi foreslår ændret fremadrettet med den foreslåede lovændring. Men bl.a. når det kriminelle forhold er begået *før* lovens ikrafttræden, *vil* det få karakter af afståelse i grundlovens § 73's forstand.

Konklusionen er derfor, at en fratagelse af 2. rate af hjælpen under de nævnte omstændigheder vil være udtryk for ekspropriation efter grundlovens § 73. Det indebærer, at man kun kan forhindre 2. rate i at blive udbetalt i de tilfælde, hvis man yder fuld erstatning.

Desuden er det vurderingen, at beskyttelsen af ejendom i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, nærmere bestemt artikel 1 i 1. tillægsprotokol til konventionen, er til hinder for fratagelsen af 2. rate under de nævnte omstændigheder.

Som opfølgning på vurderingen tog jeg initiativ til et møde den 23. oktober 2020 i Udlændinge- og Integrationsministeriet med udlændingeordførerne, hvor jeg orienterede om, at dette – desværre – er vurderingen.

Og som opfølgning på mødet sendte jeg en skriftlig orientering til ordførerne om baggrunden for denne vurdering.

Jeg vil derfor ikke i dag gå yderligere i dybden med de forskellige retlige elementer. Det er foldet ud i den skriftlige orientering. Men det korte af det lange er altså, at reglerne ikke kan gives den beskrevne virkning.

Og også, at denne vurdering ikke efterlader nogen tvivl om, hvilket resultat danske domstole i givet fald ville nå frem til både i forhold til grundloven og EMRK.

Jeg er da enormt ærgerlig over, at man ikke havde forudset det her scenarie og fået lukket hullet i loven noget tidligere.

Og havde der overhovedet været nogen som helst tvivl om, hvad udfaldet af en retssag ville være, ja så ville jeg have været optaget af, at man fik det prøvet.

Men det er der så ikke. Og derfor må jeg som minister selvfølgelig tage den klare juridiske vurdering til efterretning.

Og så er jeg trods alt glad for, at det jo med regeringens lovforslag til december vil blive lavet om fremadrettet.

* * *

Så kan man – sådan som jeg forstår samrådsspørgsmålet – spørge, om de danske myndigheder nødvendigvis behøver at følge denne juridiske konklusion.

Altså om kommunerne, som vil skulle udbetale 2. rate af repatrieringshjælpen, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt, alligevel kan undlade at udbetale 2. rate – og i stedet for afvente udfaldet af en eventuel retssag, *hvis* altså personen måtte rejse et krav om ekspropriationserstatning ved de danske domstole.

Til det spørgsmål vil jeg gerne indledningsvist understrege, at det selvfølgelig må være sådan, at danske myndigheder i alle tilfælde agerer efter, hvad man vurderer er gældende ret.

Og at borgerne til enhver tid kan stole på, at dette faktisk er tilfældet, og ikke tvinges til at skulle anlægge en sag ved domstolene for at opnå den retsstilling, som danske myndigheder rent faktisk vurderer følger af gældende ret.

Noget andet er, at der i visse sager kan være tvivl om, hvad retstillingen rent faktisk er, f.eks. fordi reglerne overlader et betydeligt fortolkningsrum, og domstolene ikke har haft lejlighed til at tage stilling til dette.

Og måtte det i sådanne sager efterfølgende vise sig, at domstolene har en anden fortolkning af gældende ret, er det selvfølgelig domstolenes fortolkning, som myndighederne skal lægge til grund.

Men i forhold til det førnævnte spørgsmål om at fratage 2. rate af repatrieringshjælpen fra personer, der før de nye reglers ikrafttræden har modtaget en afgørelse om repatriering og ligeledes før reglernes ikrafttræden har begået alvorlig kriminalitet, så er den juridiske vurdering jo som sagt følgende:

For det første er der ikke i gældende ret hjemmel til en sådan fratagelse. Og for det andet kan der ikke blot skabes lovhjemmel til en sådan fratagelse, idet dette ville være udtryk for ekspropriation efter grundloven og ikke vil kunne gennemføres inden for rammerne af EMRK.

Og danske myndigheder kan selvfølgelig ikke handle i strid med denne retsopfattelse – ud fra en devise om, at myndighederne så bare kan lade det være op til borgeren at tage skridt til at opnå den retsstilling, som myndighederne vurderer faktisk gælder, og som borgeren altså har krav på, ved at anlægge sag ved domstolene.

En sådan tilgang er selvkært uacceptabel og ville være i direkte modstrid med de grundlæggende retsprincipper og krav til forvaltningen, som retssamfundet bygger på.

Hvis ikke vi holder fast i det, mener jeg, at vores samfund bevæger sig i en retning, som vi ikke skal ønske os.

* * *

Så afslutningsvis vil jeg derfor sige, at i et retssamfund som vores skal også en sag som denne, hvor tragisk og – efter min opfattelse – helt åbenbart urimelig den end måtte være, selvfølgelig behandles inden for rammerne af gældende ret, herunder grundloven og EMRK.

Også selvom jeg som sagt ærligt talt havde håbet, at vurderingen ville have været en anden.

Det regner jeg som en selvfølge også med, at spørgeren er enig med mig i.

Tak for ordet.